

Àngels Moreno
Malson

L'ECIÈCTICA

bromera

Premi de Novel·la
Ciutat d'Alzira

A LA UNA

Des del seient entapissat amb sedes de suaus colors contemple la bellesa i l'harmonia del noble saló i em deixe transportar per la plàcida música de Llach que envaeix tota l'estança, una vella cançó que es compagina perfectament amb el sentit de l'acte que està realitzant-se. Tanmateix, no puc defugir l'insòlit i el creixent desassossec que experimente des del mateix moment que he entrat en aquest indret a culminar l'objectiu més important de la meua vida. Potser això és precisament el que em produeix aquesta mena d'opressió que a penes em deixa respirar? Potser es tracta d'una inesperada indisposició física que no té res a veure amb les emocions? Hauria de demanar un recés i eixir al balcó perquè em pegara un poc d'aire a la cara? O caldria intentar superar aquesta sensació d'angoixa que em mossega la boca de l'estómac, em puja fins a la gola i no em permet concentrar-me? Respire profundament, deixe caure els braços al llarg del cos i tracte de relaxar-me. Puc sentir la mirada insistent de Valerià, però no em gire. Probablement ha notat la meua crispació. El jove oficiant ros i grosset de pell de porcellana desglossa un bell discurs sobre les relacions humanes, sobre l'amor i la convivència, en el to cerimoniós que correspon al sentit d'aquest esdeveniment. Però jo no trobe la manera de concentrar-me i aquesta impossibilitat, com en un cercle viciós, em fa sentir més malament a cada cop.

Em palpege inquieta les arracades d'or amb brillants, regal de Valerià, alhora que em remoc en el seient tractant inútilment de trobar la postura adequada. L'esguard insistent de Valerià em crema la galta. Els meus peus, embeïnats en unes flamants sabates Chanel (mai no m'han agradat les sabates Chanel) beix i marró, es belluguen incontenibles sobre el marbre lluent del paviment i llisquen perfectament alineats, avant i arrere, avant i arrere. Talons junts i punteres obertes, punteres juntes, punteres obertes, punteres juntes, punteres obertes. Un joc histriònic de passos de ball o el tempteig d'una taula gimnàstica per a la tercera edat que no sé com fer per contenir.

Alce el cap i els ulls ensopeguen amb el bellíssim teginat del sostre i intente calcular les dimensions dels grans panells en quaters de fusta noble. I allà dalt es deté la meua mirada no sé per quant de temps. Sembla que els meus peus s'han aturat i també els moviments nerviosos de la resta del cos. Que punyeta faig ací?, em demane, i no sé si la pregunta està gravada al sostre o la tinc tatuada en el pensament.

Abans d'iniciar el protocol, el regidor de pell de porcellana llegeix uns versos que deu haver triat amb molta cura: *Aquest amor o amar és una idea / dolorosament llarga. Sent a la boca / les callades salives. La set toca / totes les flors del tacte i es recrea.* Assaborisc els preciosos versos de Climent mentre deixo lliscar la mirada pels entapissats de les parets, pels llargs domassos color d'oliva pàl·lid o d'un beix imprecís... *L'amor enamorat, / que en cada etapa es clou...* Els clàssics aplics daurats que transporten a l'època de Maria Estuardo... *Les mirades / omplin l'acte d'amor i veritat...* La sumptuositat un xic primitiva del mobiliari, potser inspirada en l'Anglaterra

del xvi... Llavors em pose a pensar com devia ser aquell temps, com devien viure aleshores les persones, i tracte d'imaginar-m'ho per tal de no abandonar-me a aquest neguit que augmenta a cada instant.

Torne a regirar-me en el seient. L'oficiant grosset ha callat i el so de la vella cançó de Llach inunda de bell nou l'estança... *Si em dius et vull, / no em demanis un camí planer, / ni estels d'argent, / ni un demà ple de promeses, / sols un poc de sort....* Això mateix demane jo. Però potser la sort no ha de forçar-se, i cal abraçar el destí perquè és inútil tractar de capgirar-lo. O no és així? Ara mateix estic forçant el destí. No és això el que m'atribola? Alguna cosa dins de mi em diu que estic cometent l'error més gran de la meua vida. Però ara ja és tard. O no ho és? Fins on estic disposada a arribar en aquest repte amb mi mateixa? La música de Llach ha assolit el zenit i no em deixa trobar les respostes.

Valerià acaba de posar la seua mà tèbia sobre la meua, freda i crispada, i la prem amb tendresa. Però comprenc que no és una carícia sinó un missatge, un missatge subtil que tracta ansiosament de transmetre'm i que no hi troba resposta. La veu del regidor de pell de porcellana em retorna a la realitat.

—Dempeus —diu, però la frase breu és més una invitació que no una ordre.

Els llavis grossos de disseny perfecte de l'oficiant esbossen un somriure paternalista i gojós. Ens alcem dels seients i Valerià aprofita la circumstància per a mirar-me obertament al rostre amb una pregunta ballant-li al fons de les seues clares pupil·les. Una pregunta que jo defuig, mentre el regidor inicia el protocol en to cerimoniós:

—Ens hem reunit ací, al saló consistorial —Valerià estossega i em prem la mà de bell nou—, per a la unió en matrimoni civil de Valerià Forés i Verdeguer i Irene Bru i Gascó, els quals van sol·licitar la celebració d'aquesta cerimònia...

La pressió s'intensifica sobre la meua mà. Estic vivint un somni? Sí, sens dubte estic vivint un somni del qual no trigaré a despertar.

—Seguint el manament legal, ara llegiré els següents articles del Codi Civil.

L'oficiant fa una pausa i ens mira alternativament als dos com si buscara la nostra aprovació abans de continuar-hi. Tot seguit reprén el protocol amb aquesta cantarella apitxada tan pròpia de la zona. El Codi Civil ens adverteix de l'obligació d'actuar en interès de la família, i jo em demane quin concepte de la família deu tenir el meu home, perquè li'l desconec. Tampoc no m'interessa de manera especial, però aquesta és una de les moltes coses que ignore d'ell i que hauré d'anar descobrint a poc a poc.

Algú ha estossegat a la nostra esquena i aleshores he recordat els escassos assistents que ens acompanyen en la cerimònia, a penes la família i els amics més íntims, i em demane què deuen estar pensant. D'aquesta manera em perd el contingut de l'article 68. Sospire profundament, tan profundament que Valerià em torna a prémer la mà en un intent inútil de tranquil·litzar-me.

Des del gran quadre que presideix la sala, el rei Joan Carles I, vestit de capità general, em fita amb aquella expressió ximple tan pròpia dels Borbó. Potser em reprova alguna cosa, o em diu que sóc una bleada incorregible, una insensata

o una estúpida boja. Però a mi no m'importa el que pense en aquests moments el rei Joan Carles. Torne a revisar la decoració del saló, de dalt a baix, com si haguera de passar un examen: el teginat del sostre, els entapissats, la il·luminació, els mobles d'estil regència i, una vegada més, vaig a parar al retrat del rei amb cara de figa. Valerià m'agafa suaument el braç i jo m'esforce per atendre les paraules del regidor ros i grosset que somriu amb la boca de disseny i sua dins la impecable indumentària de color blau marí amb camisa rosa pàl·lid, tan rosa i tan pàl·lid com la seua pròpia pell de nadó.

—Valerià Forés i Verdeguer i Irene Bru i Gascó, veniu a contraure matrimoni lliurement i voluntària?

És clar que sí. Com havia de ser si no després de trenta-quatre anys d'espera? No és això el que he estat anhelant des que tenia dèsset anys? Llavors, d'on em vénen els dubtes i els escrúpols? D'on em ve aquest pànic que està a punt de llançar-ho tot a perdre? M'adone que el regidor guarda silenci i em mira amb insistència. La pregunta protocol·lària m'ha agafat amb el pensament perdut i roman en l'aire esperant una resposta. Sí, dic malgrat tot. Sí, sí, repetisc atropelladament mentre em puja a les galtes un riu d'aigua calenta que em deu haver tenyit el rostre amb un rubor d'adolescent. Dic que sí a un parell més de preguntes i Valerià Forés, a indicació de l'oficiant, es trau els anells de la butxaca i en fa lliscar un pel meu tremolós dit anul·lar. Tot seguit, faig jo el mateix amb el d'ell i m'abandone a un sentiment confús que es belluga entre el plaer i el desfici.

La tercera de Brahms ha esclatat de sobte a la sala de plens. Les seues notes vibrants es mesclen amb les llampades

dels flaixos de les càmeres *amateurs* dels amics desitjosos d'eternitzar el moment. Sembla que està tot fet i em deïxe portar per un dolç atordiment que m'ajuda a passar el trànsit sense a penes notar-lo.

Per sort no hi ha hagut marxa nupcial. No sé si ho hauria pogut suportar.

Tothom s'acosta a nosaltres i ens besa i ens abraça i jo els corresponc lluitant contra la roentor del focus d'un vídeo que algú ha tingut la idea d'afegir al reportatge. Besades i més besades amb llavis humits per l'emoció i la calor. Endevine, momentàniament engegada, l'abraçada silenciosa de Marcel i també la d'Andreu i m'emocione com en un final de pel·lícula mel·líflua. Marcel felicita ara Valerià amb tota cordialitat i un ampli somriure, encara que ni ell ni Laura senten massa afecció pel que acaba de convertir-se en el meu nou espòs. Mai no m'ho han dit però el cor no m'enganya. Ara potser pensen que ja no té remei i han començat a assumir-ho. Josep m'abraça també, molt fort, i la seua abraçada, més que una felicitació, sembla una mena de comiat o l'expressió d'una renúncia a l'esperança tantes vegades expressada. Li torne càlidament la tendresa. Tant de bo haguera pogut ser tot d'una altra manera... Maria plora mentre m'abraça i no estic segura que siga pels efectes de l'emoció.

Pauline ve cap a mi com un terbolí i em passa el braç per la cintura mentre amb el seu marcat accent francès em demana que ens fem unes quantes fotos abans d'abandonar aquest saló tan *joli*. La càmera està ja a punt i en qüestió

de segons ens agrupem davant del *buck*, el moble situat en la part més elevada del saló on seu l'alcalde en les sessions municipals. Al centre ens situem els nou casats. Ell, rodejat dels seus fills Luc i Pauline, de Patrick, el seu gendre, i de Zaire, la seua nora àrab. Al meu costat, els meus: Marcel i Laura, i l'Andreu, que també és cosa meua. Davant de tots, com un inquiet ramell de flors, rematen el grup els tres xiquets de la família: Joanet i Didier, els més menuts, i, enmig, Salima, menjant-se els objectius amb els seus ulls imponents.

Ens han fet unes quantes fotos que no sé si m'atreviré a mirar algun dia, i després ens n'hem anat tots plegats a l'àpat que havíem encarregat prèviament. Tots, llevat del regidor ros i grosset de llavis de disseny, que ha declinat la invitació.

La festa familiar ha estat alterada a causa d'un incident inesperat que, per sort, no ha tingut greus conseqüències: un imprevist atac d'asma de Salima, la néta de Valerià, una xiqueta de vora cinc anys que arrossega aquesta malaltia des dels primers mesos de la seua vida. Han estat uns moments molt durs, sobretot per als qui, com jo, no estem avesats a veure una criatura en aquest estat, amb dificultats respiratòries que sembla que l'asfixiaran, acompanyades d'uns xiulets angoixants i de la pal·lidesa i sudoració del rostre. Però el que més m'ha impressionat ha estat l'actitud de la xiqueta durant el transcurs de la crisi, el coratge amb què ha lluitat contra les fastigoses manifestacions de la malaltia i la serenitat amb què s'ha deixat aplicar els remeis. I la mirada adulta i penetrant

dels seus ulls negres i bellíssims que, sens dubte, ha heretat dels seus ascendents àrabs. «Salima és una nena especial, molt especial», m'ha comentat Valerià amoïnat. «Més encara que la malaltia, ens preocupa la seua manca de comunicació.» I és cert, no recorde haver-li sentit badar boca des que la conec.

Per sort els seus pares sempre van preparats per a l'emergència i l'han escomesa ràpidament amb els broncodilatadors i les cures apropiades fins que la crisi ha cedit. Però ja la festa s'havia malmés.

Els francesos se n'han anat a primera hora d'aquesta vesprada de diumenge i la casa ha recuperat de sobte la tranquil·litat malgrat l'aldarull de robes i trastos que ha quedat pertot arreu. Els he acomiadats a la porta i Valerià, que tenia la idea d'anar-se'n al poble «a fer un parell de coses», ha pujat al cotxe de Pauline i Patrick. «Tornaré passejant», m'ha dit traient el cap per la finestreta. Tornarà passejant, naturalment, perquè ell no condueix, perquè el transport públic és deficient en aquesta zona i perquè jo no m'he brindat a anar a buscar-lo. Dos quilòmetres no és distància i li cal caminar. «Et farà bé el passeget», li he dit irònica, i Pauline, des del volant, m'ha fet un gest de complicitat. És evident que Luc i Pauline estan satisfets amb aquesta boda. Jo els agrade però, sobretot, saben que son pare queda en bona companyia i ells poden seguir tranquils la seua vida a París, especialment la parella Pauline i Patrick, que porten una intensa i agitada vida de viatges i relacions afavorida per la seua bona posició econòmica i

pel fet de no tenir fills. Aquesta era la situació que de segur que estaven desitjant d'ençà que Valerià va decidir deixar França i tornar-se'n sol al poble després de més de trenta anys d'absència.

Des dels dos cotxes els sis francesos agiten les mans en senyal de comiat i jo els corresponc fins que els vehicles es fonen en la revolta del camí. Respire profundament. Els meus alegres cadells Tana i Pastor no se separen de mi. M'acompanyen fins a la porta de casa i jo els adrece unes paraules afectuoses mentre els grate el cap, que és la recompensa que més s'estimen. Tanque la porta i sense donar-me treva comence a arreplegar totes les deixalles que s'escampen per la casa. No puc suportar el desordre. M'he quedat sola i agraiisc aquests moments d'intimitat que ja estava començant a enyorar.

En lliurar-me a la tasca, un poc compulsiva, d'ordenar la casa descobrisc sobre una cadira un collaret de boletes de colorins de Salima que em porta el record de la xiqueta i aquest punt misteriós, gairebé esfereïdor, de la seua mirada que encara sembla romandre pertot arreu de la casa. També els ulls foscos de Zaire, sa mare, tenen una espurna de misteri que contrasta amb la mirada clara i lluminosa de Luc i del menut Didier. Però la de Salima és tan especial... Els quatre formen una família bastant poc comunicativa però, això sí, el matrimoni està sempre pendent de Valerià. Ben al contrari que la parella Pauline i Patrick, tan despreocupats, sorollosos i tan apegats als gojos de la vida. Confessen que mai no tindran fills per tal de no renunciar al seu insaciable afany de llibertat. Sens dubte és ella qui domina la situació i qui fa, desfà i arrossega Patrick a aquest tipus de vida vertiginosa a què són tan proclius. Pauline és tot un caràcter i una autèntica

fotocòpia de Valerià, si més no d'aquell Valerià que fa anys vaig perdre de vista. Guarde el collaret en una capseta de cristall que hi ha sobre la prestatgeria i continue la tasca.

Els francesos, com jo els anomene, vingueren només per al cap de setmana amb l'únic propòsit d'assistir a la boda i em va saber greu que s'hagueren d'allotjar a la vella i insalubre casa del poble, l'últim reducte del patrimoni familiar de Valerià. De manera que els vaig convidar a instal·lar-se a la Torreta, la casa on habite des que em vaig casar amb Quim i que està situada en la planícia de la muntanya coneguda pel Molló de les Bruixes, a escassa distància del poble. Pensava que a Valerià li abelliria passar aquest parell de dies amb la seua gent, ara que els contactes entre ells són més aviat escassos. D'altra banda, la meua família se'n tornà a València el mateix dia de la boda, després de la revetla familiar, i, malgrat la meua insistència, no van voler deixar-me el xiquet perquè pensaven, amb tota raó, que ja hi havia prou gent i prou confusió a la casa.

Pense en el trajecte tan llarg i tan pesat que els espera, i amb dues criatures. Per res del món hauria acceptat sumar-nos al viatge, com ens han suggerit, aprofitant les dues places vacants d'un dels cotxes. M'agradaria fer el meu primer viatge a París en millors condicions.

Des que Valerià se'n va anar a París, tot allò referent a aquesta ciutat es va convertir en una obsessió per a mi. Continuament burxava en els llibres i en els mapes buscant-hi referències. M'interessava per la història, pels costums, per l'idioma... fins i tot em vaig aficionar al cinema francès. Mentrestant, esperava cada dia el seu avís, el moment de deixar-ho tot i anar-me'n amb ell, d'unir-me al seu exili i compartir tot

allò que la vida li reportara. Durant molts anys ho somniava cada dia malgrat que el temps anava passant i la situació no canviava. I continuava somniant-ho després que la realitat em mostrara que les coses ja no podien ser d'aquella manera, una evidència que jo cegament rebutjava. Passava el temps. M'havia jurat no conèixer París si no era amb ell i fidel a aquest propòsit deixava córrer moltes oportunitats d'anar-hi. Fins i tot quan ja havia perdut tota esperança de recuperar Valerià. De fet, avui encara no conec París. Potser ara haja arribat el moment de rescabalar-me d'aquesta vella quimera. Però de tot açò, ell res en sap perquè mai no li ho he confesat. Potser encara no he tingut ocasió o encara no he trobat el moment oportú de traure tot allò que he guardat durant anys tan sols per a mi i per a ell. Qui sap si a tu no et passa el mateix, Valerià. Hi ha tanta cosa pendent entre tu i jo... En realitat ens coneixem tan poc que sens dubte ens espera un futur reblit de sorpreses, una vertadera aventura a l'edat de la tardor, un estímul que no solen tenir les parelles amb una trajectòria convencional. I als dos ens agrada l'aventura, no és així? Tu ja ho has demostrat a bastament i jo, que m'he dedicat a reprimir aquesta atracció durant tota vida, comence ara a amollar-me la faixa, com tu dius. L'aventura comença ara per a mi i espere que no em defraude: l'aventura de restablir el nostre amor dispersat en el temps i la distància, l'aventura d'intentar la convivència entre el que vertaderament som, dos vells desconeguts, i sobretot l'aventura de reconstruir el complex trencaclosques de la teua guillada i d'allò que ha estat la teua vida durant tot aquest temps de foscors i de silencis. Un tema que tu sempre defuges, estimat Valerià, i que —ara ho sé ben bé— hauria d'haver aclarit

abans de res a costa del que fóra. Sí, he sigut una inconscient, però jo acabaré esbrinant tots els misteris coste el que coste. Encara que, pensant-ho bé, potser no siguin tants els misteris. De vegades les coses són més simples del que semblen.

El dring del telèfon em torna a la realitat. No sé en quin racó deu haver quedat soterrat l'aparell entre tanta andròmina i m'apresse a seguir la direcció del seu so insistent. De camí verifico que he treballat amb rapidesa i precisió i que, en un tres i no res, he esborrat de la casa tot rastre dels convidats. Mentre córrec escala avall pense en les vegades que la irònica Maria, la meua assistenta, em repetirà demà que sóc una ximple i, en efecte, em demane on deu estar el mèrit d'haver passat la vesprada netejant compulsivament després d'aquest fatigós cap de setmana. Però rescate l'aparell abans de trobar la resposta i amolle un «diga'm» completament bleixant.

—Irene, què et passa?, estàs bé?

—Sí, sí, Andreu. Venia corrents a buscar el telèfon i...

—Només volia saber de tu i com t'anava la nova vida. Estàs sola?

Li dic que sí, queestic bé, molt bé, i que espere veure'l aviat.

—Me'n vaig uns dies a Barcelona. Volia haver-t'ho dit l'altre dia però amb tot el revoltim ho vaig oblidar. Vols alguna cosa d'allà? Vaig amb uns companys de la facultat. En principi és un viatge d'estudis, volem visitar algunes obres, alguns edificis... però també portem idea de divertir-nos un poc.

Li desitge que s'ho passe bé i li demane que em telefone des d'allà, una recomanació innecessària perquè l'Andreu

sempre ho té en compte, molt més que el meu propi fill. En realitat l'Andreu està sempre pendent de tots els detalls i de mi mateixa. És una persona afable i atenta, malgrat ser tan jove, i un pacient i comprensiu confident que em coneix com si fóra el meu psiquiatre. M'estima de debò, com jo a ell. És un fill més per a mi i no hi ha dubte que serà un tresor per a qui algun dia compartisca amb ell l'existència.

Col·loque l'aparell al seu lloc, enfile l'escaleta de fusta que em duu a la torre, al meu refugi —la sala de pensar, com deia Quim—, i em deixe caure extenuada en el sofà. Per la part de ponent el gran finestral de vidre em mostra l'espectacle grandios de la posta del sol. L'increïble Molló de les Bruixes, tenyit d'un roig intens, va engolint-se lentament la gran bola de foc. L'estança s'ha impregnat del color vermell i enlluernador que domina el paisatge i de la misteriosa bellesa d'aquest moment essencial del dia. Una agradable sensació de laxitud s'apodera del meu cos i del meu esperit i respire profundament gaudint de la contemplació del crepuscle des d'aquest indret excepcional on em sent l'ama del món.

La torre amb quatre orientacions va estar dissenyada pel Quim expressament per a mi. És una sala diàfana en forma de torre situada en la planta superior de la casa, amb quatre pilars, un per cada angle, com a única estructura. I d'angle a angle, uns grans panells de vidre figuren quatre grans pantalles de cine. Des del sofà em delecte contemplat el sostre mediterrani de bigues de fusta i taulells de fang cuit, el sòl de tarima i el conjunt que forma el frugal mobiliari: un gran sofà semi-circular entapissat en beix, l'escriptori de roure del meu iaio i dues cadires de reixeta amb braços

i marqueteria. Vorejant els finestrals de vidre, a un metre d'alçària de terra, un armari corregut per tota l'estança. I això és tot. Quim va posar el millor de la seua tècnica i la seua imaginació en la reforma de la vella casa rural dels meus avis on tan a gust em trobe. Era un bon arquitecte, però en aquella obra es va aplicar a fons. Sabia el que representava per a mi la recuperació d'aquella casa, però també el va moure la seua pròpia il·lusió per fruir-la en la meua companyia. Una situació que, per desgràcia, va durar ben poc.

L'evocació em remou una llunyana enyorança. És evident que Quim no fou l'home de la meua vida, i ell ho sabia, però em va aportar uns anys d'estabilitat i va deixar la seua empremta personal i imborrable a través del nostre fill. El Marcel és igual que ell de seriós i d'intel·ligent i, malgrat la seua condició de fill únic i d'haver-li faltat tan aviat el pare, va madurar prompte i d'una manera satisfactòria. Em complau constatar-ho una vegada més i saber que he encertat en la llarga i difícil tasca d'educar un fill que he hagut de realitzar en solitari.

Una dolça onada de sopor comença a envair-me alhora que la penombra va enfosquint l'estança. Espere Valerià. Una situació que m'és ben coneguda. Potser hauria de dir «espere Valerià una vegada més». Però sé ben bé que aquesta és una altra situació. Aquesta és una espera totalment confiada perquè ara Valerià vindrà de debò. Més encara, no tardarà gens a fer-ho. Amb un poc de sort els moments d'incertesa, els equívocs, l'angoixa i la malaurança passaran prompte a la història. A hores d'ara Valerià deu estar de camí, ben a prop d'ací, i abans que es faça de nit Tana i Pastor em donaran el senyal de la seua proximitat. Tot seguit sentiré el xerric

del reixam i les seues petjades pel jardí. I s'obrirà la porta i entrarà a la casa que s'omplirà de la seua presència. Aquesta és l'autèntica realitat de la meua vida present. Tot i que encara no acabe de creure-me-la.

Aquest matí he anat a fer un cop d'ull a l'oficina després de l'embull d'aquests dies passats. Valerià no ha accedit a acompanyar-m'hi com jo li proposava i s'ha quedat a casa regirant-me la biblioteca un poc contrariat per la meua partida. «No oblidés que jo visc del meu treball», li he dit amb sornegueria, i de seguida m'he penedit de fer-ho. «I, ara per ara, tu també», he afegit dintre meu. En alguna ocasió li he insinuat que s'unira al reduït equip de l'oficina, que com a advocat ens faria un bon paper, ja que Josep molt sovint està desbordat per la faena. Pensava que el treball el faria sentir-se útil, però mai no s'ha dignat a contestar o no ha captat la intenció. Per delicadesa no he volgut insistir-hi, però la seua actitud m'ha deixat un poc empipada.

Josep no era al seu despatx i en certa manera me n'he alegrat, no tenia ganes de trobar-me la mirada dels seus ulls tristos. Carme m'ha posat al corrent de totes les novetats de la faena i m'ha recordat els assumptes pendents. He fet un parell de trucades, he firmat uns documents i m'he acomiadat anunciant que demà reprendré la meua jornada laboral normal.

Tenia pensat anar directament a fer unes compres però, en eixir de l'oficina, recordant que duia damunt la clau de la casa de Valerià, he decidit passar per allà. M'havia comentat

algunes vegades la possibilitat de reparar la casa per tal de llogar-la i traure-li algun producte, la qual cosa li aniria molt bé ja que, mentre no li arribe la pensió del ministeri francès, no té cap ingrés, que jo sàpia. Al mateix temps, s'evitaria el deteriorament que es produeix en una vivenda vella permanentment tancada. També als francesos els havia sentit algun comentari de passada en aquest sentit però, malgrat la lògica aparent del propòsit, jo tinc certes reserves sobre la qüestió. Ara més que mai les vacances estiuenques de la família estaran encaminades cap ací: un bon clima i un bon poble amb tot i platja s'uniran al desig de visitar periòdicament el pare. Així les coses, la casa del poble seria el lloc adequat per a allotjar la família. Vull deixar clar que aquest cap de setmana ha estat una excepció i que no tinc intenció de carregar amb aquesta mena de compromís per a tota la vida.

Conec bé la casa i l'estat en què es troba. Valerià hi ha viscut més d'un any des que tornà de França fins a dos mesos abans de la boda quan, a suggeriment meu —després de no poques indirectes per part seua—, es va traslladar a ma casa. Però he volgut mirar-la detingudament i fer-me una idea més exacta del que pot representar la seua restauració abans de tenir una conversa amb ell sobre el particular. Es tracta d'una casa de poble tradicional d'aquesta zona: planta baixa amb àmplia entrada, un pati al fons i dues plantes a les quals s'accedeix a través d'una escaleta interior; una cambra de bany antiga i rudimentària, de segur que amb molts problemes de fontaneria, i una cuina totalment inhabitable. L'olor i les taques de les parets evidencien els problemes d'humitat i la casa sencera, façana inclosa, necessita una bona mà de

pintura. Tot això a més de reparacions de fusteria, vidrieria, etcètera. Habituada per la meua professió a valorar aquest tipus de treballs, improvise una xifra que resulta prou elevada per a pensar a descartar la restauració integral, tot i que no tinc ni idea del que Valerià té previst invertir-hi. Una altra possibilitat, tal vegada la més viable, seria fer una actuació d'emergència, sense grans despeses, i reservar la casa només per a les visites estiuenques dels francesos. Però aquesta és una qüestió que ha de resoldre Valerià i en la qual, una vegada aclarida la meua postura inicial respecte a l'allotjament de la seua família, jo no entraré a opinar.

Abans d'anar-me'n torne a fer un repàs a la vivenda. Al primer pis, el dormitori de Valerià manté el llit fet des de fa dos mesos i l'armari conté diverses peces de roba, algunes caixes i un munt de carpetes. Potser caldria buidar tot allò i guardar sols el que valga la pena, pense mentre repasse una per una la roba de la perxa. Els meus sentits s'omplin de l'olor a humitat i a casa vella i una vegada més no puc evitar el *flash-back* de la primera volta que vaig entrar en aquest dormitori.

Aleshores tenia dèsset anys i, aprofitant l'absència dels pares, la mà enamorada de Valerià em va conduir furtivament a través de l'escaleta i el corredor fins al seu dormitori de fadrí. Revisc l'escena d'aquells fets amb tota claredat malgrat el temps transcorregut perquè, sense pensar-m'ho, marca-rem la fi d'una etapa. Temorecs i il·lusionats, practicàrem per primera vegada el joc de l'amor que fins aleshores tan sols havíem temptejat. Valerià era un amant expert i jo una verge insegura i poruga que sucumbia plaent al descobriment d'aquelles noves sensacions. Jaguérem junts en aquest mateix

llit, sobre un tou matalàs de llana cobert amb llençols de fil que acolliren els nostres cossos apassionats i foren testimoni de dolces promeses de fidelitat i amor. Aquella experiència, idealitzada al llarg dels anys, fou, sense jo saber-ho, un llarg i dolorós adéu, un comiat no manifest que el temps ha quallat d'incerteses i de preguntes sense resposta. Perquè a penes vint-i-quatre hores després d'aquell dolç episodi, Valerià desapareixia de la meua vida en un periple que duraria trenta-quatre anys.

Esbaltint-me els records i quasi sense adonar-me'n, destape una de les caixes polsoses que he tret de l'armari i que em mostra el seu contingut de retrats i cartes engroguits pel temps, recordatoris de morts i primeres comunions, targetes postals de retrats d'artistes en blanc i negre amb amistosos missatges escrits al dors. Despasse les gomes molles d'una de les carpetes de cartó que guarda una pila de factures i altres documents, alce la tapa roja d'una altra caixa que conté més fotos i un passaport, el de Valerià. És un NANSEN, com es diu aquest tipus de passaport francès especial per a refugiats polítics. «Valeriano Forés Verdaguer. Divorcié.» Una dada que llegisc amb atenció. «Divorcié», pronuncie lentament i passe el meu dit prim per damunt la paraula com si tractara d'esborrar-la. Ha estat renovat el 1983, és a dir, fa ara dos anys. El tanque i el deixe on estava però no em resistisc a examinar, si més no per damunt damunt, el feix de fotografies familiars dels francesos: Luc i Pauline xicotets jugant amb una gran pilota; Pauline al braç de Valerià; Luc, Pauline i Valerià tombats sobre la gespa d'una extensa prada; els tres en companyia d'una jove d'ulls clars, rossa i somrient, amorosament recolzada en el muscle de Valerià. Un calfred em

recorre l'esquena. Per primera vegada contemple la imatge de Sussette, perquè estic segura que es tracta de Sussette. La mire i remire, li escrute cada tret, cada part del seu cos, li descobrisc semblances amb Luc i Pauline. Per l'edat dels xiquets deduïsc que devia ser al principi dels anys seixanta. M'assec als peus del llit i regire la caixa amb avidesa. Els meus ulls ansiosos tracten de mirar més enllà d'aquelles imatges innocents que, tanmateix, tenen tots els secrets d'una celada etapa de la vida del meu espòs. Sussette, amb un bebé al braç; Sussette i Valerià amb Luc i un carret de nadó; Valerià, Sussette i una parella que no identifique; Valerià i Sussette, confiats i somrients, amorosament agafats de la cintura; Valerià i Sussette, molt joves i riallosos, muntats en un tàndem. Aquestes últimes fotos, en blanc i negre, han accelerat els batecs del meu cor. L'expressió de content dels personatges és autèntica i espontània, com la d'una família de debò que ha sortit un diumenge de matí a exhibir la seua felicitat pertot arreu. Aquells dos joves somrients no semblen arrossegar cap càrrega ni estar lligats pel compromís d'una relació fortuïta, un embaràs no desitjat, un atzucac on Valerià s'endinsaria sense proposar-s'ho, tal com un dia llunyà em donà a entendre a través d'una carta. Tape la caixa precipitadament, la diposite al fons de l'armari d'on l'he tret i abandone la casa amb una llefiscosa sensació d'incertesa i clandestinitat.

Camí de la Torreta no puc defugir la visita dels vells fantasmes, les preguntes incontestades de sempre que ja esperava haver superat. A cada cop s'embolica més la història i el menor afegit és suficient per a fragmentar les meues conviccions, tan fràgils a hores d'ara. Agite el cap tractant d'espolsar-me la xarxa de pensaments que m'assalta i la sospita

que he comés el pitjor error per no aclarir les coses des d'un principi a costa del que fóra si és que no em sentia amb força d'assumir definitivament les ombres d'un passat inexpugnable.

Sona la llarga tocada d'un clàxon i m'adone que acabe de passar un semàfor en roig i que dos vehicles han hagut d'improvisar una perillosa maniobra per culpa meua. Em fan ganyotes amb les mans i jo em disculpe també amb el gest mentre enfile el camí de la Torreta, tot i que no desitge topar-me amb la mirada de Valerià.